

Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30

00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo.mmm@gov.fi

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 19.2.2025, dnro VN/36093/2024

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI METSÄSTYSLAIN 41 §:N MUUTTAMISESTA

Metsähallitus on tutustunut Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntöön hallituksen esitykseksi laiksi Metsästyslain 41 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esityksen valmistelun taustalla on suurpetojen poikkeusluvitusta yksityiskohtaisesti tarkastelleen, juridiseen asiantuntijuuteen perustuvan työryhmän raportti, mikä muodostaa hyvän taustan esitetyille lakiehdotukselle.

Lausunnossaan Metsähallitus haluaa nostaa esille seuraavia seikkoja:

41 §:n lisäyksen muotoilu: *"Lupaharkinnassa on otettava huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset."*

Muotoilu on yhtenevä luontodirektiivin 2 artiklan (kohta 3) kanssa, jossa yleisellä tasolla kuvataan direktiivin tavoitetta. Yksityiskohtaisempaan, poikkeuslupia koskevaan pykälään liitettynä HE:n muotoilu voidaan kuitenkin tulkita tiukemmaksi (Lupaharkinnassa on otettava huomioon...) kuin luontodirektiivin 2. artiklan muotoilu (...toteutetuilla toimenpiteillä otetaan huomioon...). Lupaharkinnassa edellytettävät taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset seikat ovat tässä esitettynä tavoiteluontoisia ja yleisellä tasolla, mutta asiayhteydessä erityisesti esimerkit sivistyksellisistä seikoista perustelumuiistioon lisättyinä olisivat hyödyllisiä konkretisoimaan, mitä sivistyksellisillä seikoilla tässä asiayhteydessä tarkoitetaan.

41 §:n lisäyksen muotoilu: *"...sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet."*

Metsähallituksen mielestä alueellisten ja paikallisten erityispiirteiden painottaminen lupaharkinnassa on perusteltua ja vastaa hyvin vaatimuksiin poikkeuslupaharkinnan tarkkarajaisuudesta.

41 §:n lisäyksen muotoilu: *"Lupaharkinnassa voidaan ottaa huomioon myös riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjen hoitoa koskevat hoitosuunnitelmat."*

Hoitosuunnitelmat ovat keskeisiä riistapolitiikan toimeenpanoa ja pitkäjänteistä, strategista ohjaamista koskevia, vuorovaikutteisesti keskeisten sidosryhmien ja asiantuntijoiden kanssa valmisteltuja asiakirjoja. Viittaus 41 § tekstissä vahvistaa niiden asemaa ja tukee siten toimialan pitkäjänteistä kehittämistä. Metsähallitus esittääkin harkittavaksi, pitäisikö muotoilussa käytetyn *"voidaan ottaa huomioon"* sijasta käyttää velvoittavaa ilmaisua: *"tulee ottaa huomioon"*.

41 §:n lisäyksen muotoilu: *" ..., 41 a §:n 3 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan päämäärästä,..."*

Metsähallituksen näkemyksen mukaan pykälän päämäärää koskeva muotoilu MMM:n asetuksenantomahdollisuuden laajentamisesta tukee hyvin lakiesityksen tavoitetta kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistamisesta. Päämäärän tarkempi määrittäminen asetuksessa, esimerkiksi lajikohtaisesti ja alueellisesti, onkin ehkä keskeisin muutos lakiesityksessä. Tätä tukee kannanhoitosuunnitelmien, joissa kannanhoitoalueet määritetään, aseman vahvistaminen. MMM:n asetuksella voidaan tarkasti määrittää kannanhoidollisen metsästyksen päämäärä, minkä puutteellisuus poikkeuslupahakemuksissa on usein johtanut hakemuksen hylkäämisen riistakeskuksessa jo hakemusvaiheessa, tai myönnetystä luvasta tehdyn valituksen käsittelyssä hallinto-oikeudessa. Siten päämäärän asetus pohjainen määrittely tukee myös poikkeusluvan hakijoiden asemaa, ja vähentää lupahakemuksen laatimiseen tarvittavaa työmäärää.

41 §:n lisäyksen muotoilu: *"...suotuisan suojelutason vähimmäismäärästä,"*

Lakiesitys mahdollistaa suotuisan suojelutason vähimmäismäärän asettamisen ministeriön asetuksella. Terminä suotuisan suojelutason vähimmäismäärä on vähän tunnettu, eikä esiinny esim. Luken raportissa 'Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen' (2022). MH ehdottaakin käytettäväksi vakiintunutta muotoilua 'suotuisan suojelutason viitearvo'. Samalla MH tunnistaa erilaisten viitearvojen (*populaation, levinneisyyden ja elinympäristön viitearvot*) terminologiaan ja ilmaisuun liittyvän problematiikan, ja esittää HE:n valmistelussa tämän tarkistamista komission dokumentaation mukaisesti.

Esityksessä *vähimmäismäärällä* viitataan viitearvon taustalla olevien valintojen tekemiseen hoitosuunnitelmien yhteydessä. Tämä liittyy viitearvon määrittelyyn riskitasojen kautta Luken viitearvotyökaluun. Viitearvojen määrittelyyn ei kuitenkaan ole olemassa yksiselitteistä ohjeistusta. Metsähallitus esittääkin, että suotuisan suojelutason viitearvon määrittelyä ei menetelmällisesti sidottaisi lain tasolla liian yksityiskohtaisesti. Metsähallitus haluaa korostaa suotuisan suojelutason viitearvon määrittämisessä luontodirektiivin, komission ohjeasiakirjojen sekä relevantin tutkimuskirjallisuuden merkitystä. Erityisesti viitearvon taustalla olevan pienimmän elinvoimaisen populaatiokoon (*minimum viable population, MVP*) määrittämiseen tieteellisin perustein tulee kiinnittää huomiota. Myös suotuisan suojelutason viitearvon määrittämisen tulisi MH:n kannan mukaan perustua tieteellisiin

analyyseihin, ei poliittiseen päätösprosessiin. Menetelmällisesti viitearvon määrittämisessä tulisi huomioida myös muiden jäsenvaltioiden käytännöt ja tukeutua tutkimuksellisesti vakiintuneisiin menetelmiin, parametreihin ja kriteereihin viitearvon määrittelyprosessissa.

Edellä esiintuotujen seikkojen ohella hallituksen esityksessä ehdotetun 41 § lisäyksen vaikutus 2 momentin sisältöön vaatisi kokonaisuudessaan huomiointia, koska voimassa olevan lain merkitys muuttuu ehdotetun lisäyksen myötä epätarkoituksenmukaisella tavalla.

Voimassa olevassa laissa 41 § 2 momentti koskee kokonaisuudessaan 41 a §:n 4 momentissa tarkoitetun alueellisen kiintiön nojalla [poronhoitoalueella] pyydetävän saaliin vuotuisen määrän mahdollista rajoittamista.

Ehdotuksessa 41 § 2 momentin ns. sisälle tehty lisäys ei kuitenkaan koske tätä mainittua saaliin vuotuisen määrän rajoittamista, vaan lisäyksen alkuosa koskee kokonaan myös 41 a §:n eri momenttia eli 3 momenttia ja loppuosa puolestaan koskee käsitettä 'suotuisan suojelutason vähimmäismäärä'. Tällöin jää epäselväksi ehdotetun lisäyksen jäljessä tulevan ennalleen jäävän 41 § 2 momentin osan (sallittu saalismäärä, saaliin sukupuoli, ikä, alue jne.) suhde sen edellä sanottuun muutettuun tekstiin; on mahdotonta tulkita, liittyykö ennalleen jäävä teksti taas vain 41 a §:n 4 momenttiin, vai ainoastaan muutetussa tekstissä viimeksi mainittuun 41 a §:n 3 momenttiin, vaiko jopa molempiin?

Edellä mainituin perustein Metsähallitus esittää 41 § 2 momentin muotoilua tehtäväksi kokonaan uudelleen siten, että jätetään voimassa oleva, 41 a § 4 momenttia koskeva teksti ennalleen, ja tehdään lisäys loppuun itsenäisenä seuraavasti: *"Poikkeuslupien ja 41 a §:n 4 momentissa tarkoitetun alueellisen kiintiön nojalla pyydetävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja tai poikkeusluvan myöntämisperustetta rajoitus koskee, suurimmasta sallitusta saalismäärästä, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 41 a §:n 3 momentissa tarkoitetun poikkeusluvan päämäärästä ja alueesta, jota päämäärä koskee, sekä poikkeuksen kohteena olevan lajin suotuisan suojelutason populaatiokoon viitearvosta."*

Metsähallitus pitää - edellä esiin nostamansa kohdat huomioituina – esitettyä lakiesitystä kokonaisuudessaan kannatettavana ja tarpeellisenä suunnitelmallisen suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen kehittämiseksi. Kannanhoidollisen metsästyksen estyminen poronhoitoalueen ulkopuolella on johtanut suurpetojen runsastumiseen ja niiden aiheuttamien vahinkojen lisääntymiseen poronhoitoalueella. Suurpetojen kannansäätelyn siirtyminen enenevässä määrin

poronhoitoalueelle myönnettyjen vahinkoperusteisten poikkeusluvin turvin on vinouttanut suurpetojen kannansäättelyä Suomessa.

Kannanhoidollisen suurpetojen metsästyksen estyminen eteläisessä Suomessa näkyy jo valtion maihin kohdistuvan metsästyskysynnän painottumisessa entistä enemmän poronhoitoalueelle, mikä asettaa Metsähallitukselle omia haasteita lupametsästyksen, paikallisten metsästyslain 8 §:ään perustuvan paikkakuntalaisten vapaan metsästysoikeuden sekä poroelinkeinon harjoittamisen yhteensovittamisessa pohjoisessa Suomessa.

Metsähallitus haluaa lisäksi tuoda esille, että hallituksen esityksessä kuvattu metsästyslain muutos kehittäisi mahdollisuuksia suunnitelmalliseen, kestäväan ja muuttuviin tilanteisiin reagointikykyiseen suurpetokantojen hallintaan ja säätelyyn. Säätelyn avulla voitaisiin alentaa mm. metsäpeurakantaan kohdistuvaa saalistuspainetta, mikä metsäpeuran suojelun kannalta katsoen olisi hyvin tarpeellista. Vaikka metsäpeuran suojelua voi sinälläänkin käyttää suurpetojen poikkeuslupahakemuksen perusteena (metsästyslaki 41 a § 1. momentti, kohta 1), on Suomen riistakeskus toistaiseksi edellyttänyt myönteisen lupapäätöksen tueksi kiistatonta näyttöä poikkeusluvan kohteena olevan suurpetolajin metsäpeuraan kohdistamista useammista saalistustapahtumista. Tietyn petolajin toistuvien onnistuneiden saalistustapahtumien aukoton toteennäyttäminen riittävän nopeasti alueen metsäpeurakantaan kohdistuvan uhkan torjumiseksi on kuitenkin vaikeaa.

Tarvittaessa lisätietoja lausunnosta antaa metsästyksen johtava asiantuntija Ahti Putaala ahti.putaala@metsa.fi tai 040 8272574.

Juha Niemelä
Pääjohtaja